Kurzusleírás (tematika)

Kurzus neve: Koreografikus mozgóképekről, a mozgókép koreografikus rétegei Alcím (HA VAN): Táncfilm-történeti, -elméleti és kritikai-alkotói kurzus				
A kurzus oktatója/i: Dr. Szűcs Réka DLA e-mail cím, telefonszám: rekaszucs.com@gmail.com; +36303941191				
Kód: M-AE-102-D	Tantervi hely: ES MA	Javasolt félév: MA 1-3.	Kredit: 5	Tanóraszám: 36 Egyéni hallgatói munkaóra: 114
Kapcsolt kódok:	Típus: kötelezően választható Elméleti bázisú projektfejlesztés	Szab.vál-ként felvehető-e? Nem	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek: -	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):				
A kurzus célja és alapelvei:				
Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák): Tudás: Képesség: Attitűd:				

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

Az alábbi egy tervezett tematika a kurzus elméleti-történeti részéhez. A hallgatókkal, az ő egyéni kompetenciáik, háttértudásuk, érdeklődésük figyelembe vételével a szemeszter során valamelyest módosítható.

Az elméleti-történeti tematika minden órán további két modullal, tevékenységgel egészül ki: vetítés, filmelemzés, alkotói/kritikai praxis kérdései.

1. hét (szeptember 10.)

közös bemutatkozás (oktató, hallgatók)

a kurzus féléves tartalmának átbeszélése, megtervezése, a célok közös kitűzése, az előzetes elvárások tisztázása

kurzusindító előadás: filmrészletek, rövid elemzések segítségével a koreografikus mozgókép alapfogalmainak tisztázása

2. hét (szeptember 17.)

A DV8 és David Hinton (Nagy Britannia). A brit táncfilm-műhelyről I.

3. hét (szeptember 24.)

A DV8 és David Hinton (Nagy Britannia). A brit táncfilm-műhelyről II.

4. hét (október 1.)

Az En-Knap és Iztok Kovač (Szlovénia). A szlovén táncfilm-műhelyről – a „video dance”. I.

5. hét (október 8.)

Az En-Knap és Iztok Kovač (Szlovénia). A szlovén táncfilm-műhelyről – a „video dance”. II.

6. hét (október 22.)

Az Ultima Vez és Wim Vandekeybus (Belgium) I.

7. hét (október 29.)

...

8. hét (november 5.)

Az Ultima Vez és Wim Vandekeybus (Belgium) II., Eric Pauwels (Belgium) koreografikus „félfilmjei" I.

9. hét (november 12.)

Eric Pauwels (Belgium) koreografikus „félfilmjei" II.

10. hét (november 19.)

Thierry De Mey filmográfiája I.

11. hét (november 26.)

Thierry De Mey filmográfiája II.

12. hét (december 3.)

Thierry De Mey filmográfiája III.

+kurzuszáró előadás, záró beszélgetés, a félév során megismertek összegzése, kritikai, alkotói gondolatok, tervek megosztása, igény esetén rövid hallgatói prezentációk és a közösség ezekre adott reflexiói

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

Minden órán lesz filmvetítés, filmelemzés, amihez szükségesek technikai feltételek a teremben.

Tapasztalatom szerint, bár sok szállal kapcsolódik a kortárs művészethez, képalkotáshoz és performativitáshoz az, amit itthon –egyébként szerintem igen szerencsétlenül- „táncfilmnek" nevezünk, mégis még mindig marginális pozícióban van – teljes ellentétben bármiféle külföldi példával, Norvégiától Mexikóig.

A kurzus során nem csak ún. „táncfilmeket" elemzünk, hanem igyekszem rámutatni különböző mozgóképek koreografikus rétegeire az objektív előtt elhelyezkedő testtől a kameramozgáson, képkivágáson át a montázsig. Ezeknek a rétegeknek az olvasási készségét is kiemelt fontosságúnak tartom fejleszteni, éppúgy, mint például egy mozgókép akusztikai konstrukciójának érzékelését. Hiszek benne,hogy ezek a jelenségek nem csak érzékelhetők, de pontosan meg is fogalmazhatók. Az órákon a hallgatókkal közösen erre fogunk törekedni.

Tekintettel arra, hogy művészeti képzésről van szó, a kurzus másik célja, hogy a táncfilm-készítés folyamatára fókuszáljunk. Ehhez társulnak elméleti-történeti előadások és gyakorlati(bb) alkalmak. Vagyis a

1. koreográfiai
2. rendezői
3. vizuális (operatőri, látványtervezői)
4. akusztikai (hangkeverés, sound design, zene)

koncepcióhoz.

Az egyes órák 40 percben, alkalmanként háromféle tevékenységben valósulnak meg:

- vetítés, filmelemzés
- táncfilm elméleti, történeti áttekintés egy-egy alkotó, műhely kapcsán
- alkotói/kritikai praxis kérdései

kurzusindító el**ő**adás: filmrészletek, rövid elemzések segítségével a koreografikus mozgókép

alapfogalmainak tisztázása

tánc)filmtörténet: ízelítő betekintés néhány jelentős filmalkotó életművébe, akik részben más-más korban és kulturális-művészeti közegben hoztak létre olyan műveket, amelyben a koreografikus test és a mozgókép viszonya kiemelt fontosságú

esettanulmányok: rövid alkotói prezentációk egy-egy munkafolyamat fontosabb részleteiről (saját élmény)

kép és hang: olyan művek vizsgálata, amelyekben kiemelt jelentőségű a (kísérleti) (mozgó)kép és a hang viszonya

fe/male gaze & a művészettörténet-írás gender kérdései: elsősorban az amerikai művészettörténet 1950-1970-es éveire fókuszálva teszünk kísérletet annak feltérképezésére, miért a képzőművészet (és esetleg a zene) és miért elsősorban annak férfi alkotói jelentik a korszak művészeti *mainstream*-jét és hatnak ki a mai napig a 21. századi (nyugati) művészet egészére, illetve, hogy milyen alternatívák kínálkoznak egy újrakonstruálható művészettörténet-írás számára, elsősorban e nemi szempontok újraértelmezése révén. Másként: a tánc újra-pozicionálása a korban és annak jelenig ható következményei.

performansz és film: nyitott elemző beszélgetés az ún. „movie performance" lehetőségeiről

a táncfilm helye: a televíziós műsorsugárzásra („small screen"), moziterembe („big screen") szánt, frontális befogadásra felkínált, illetve a galériatérbe, múzeumba tett koreografikus mozgóképkészítés módozatainak történeti áttekintése

Elvárás a hallgatók részéről a közös elemző, kritikai gondolkodás, a szabad, aktív órai diskurzus, az alkotói ötletek, tapasztalatok megosztása, nyitottság és kíváncsiság.

A közösen megismert művek és alkotók kapcsán diskurzusba hozhatók idegen nyelvű (elsősorban angol) tanulmányok, melyeknek önálló otthoni feldolgozása is feladat lehet, ezzel gazdagítva az órai elemzést, vitát.

Értékelés:

I. jelenlét az órákon
II. aktív órai munka
III. a szemeszter szorgalmi időszakában 2 rövid kritikai elemzés otthoni megírása (~5000 leütés terjedelemben)
IV. a) a szemeszter vizsgaidőszakában 1 hosszabb elméleti-történeti szöveg otthoni megírása a tárgyalt tematikában (~10000 leütés terjedelemben)

VAGY

b) egy rövid alkotói projektterv megírása (~5000 leütés terjedelemben) és annak mozgóképi megvalósítása

A benyújtott anyagok értékelése során elvárásként jelenik meg a félévben megismert alkotók, művek és még inkább az ezek megismerése során elsajátított kompetenciák, elemzési módok, érzékeny kritikai attitűd, valamint azok kreatív, alkotói szintű felhasználása, figyelembe vétele.

Az érdemjegy kiszámítása

Az aktív órai jelenlét és az otthoni szövegek megírása és/vagy az alkotói munka létrehozása egyenlő arányban kerülnek beszámításra.

Kötelező irodalom:
Nincs kötelező szakirodalom. Az órán vetített filmek értő ismerete, illetve a tárgyalt alkotó(műhelyek) lexikális adatainak tájékozódásszintű elsajátítása (nemzetiség, korszak, stílusjegyek, szimbolika, fontosabb művek, művészet/tánctörténeti előképek, tánc(film)történeti újítás mibenléte, kapcsolódás a korszak más alkotóihoz) az elvárás. Az egyes órákon tárgyalttémákhoz kapcsolódó kritikák, folyóirat-cikkek, webes tartalmak szolgálnak majd ajánlott irodalomként, melyekből alább egy tervezett válogatás található.

Ajánlott irodalom:
BENCH, Harmony: *Mobilizing Subjectivity: An Interview with Victoria Marks* in: Claudia KAPPENBERG – Douglas ROSENBERG (szerk.): The International Journal of Screendance vol 5. (2015.) 95-101.

BORČIĆ, Barbara: *From Alternative Scene to Art Video. Video Production in Slovenia 1992-1994* in: videospotting.org

BRANNIGAN, Erin: *Choreography, Visual Art and Experimental Composition 1950s–1970s* London – New York, Routledge, 2022

BRANNIGAN, Erin: *The Persistence of Dance: Choreography as Concept and Material in Contemporary Art* Ann Arbor, University of Michigan Press, 2023

CARROLL, Noël: *Toward a definition of Moving-Picture Dance* in: Claudia Kappenberg - Douglas Rosenberg (szerk.): The International Journal of Screendance Vol 1. (2010.) 111-125.

DODDS, Sherril: *Dance on Screen. Genres and Media from Hollywood to Experimental* London – New York, Palgrave Macmillan, 2001.

DUPLAT, Guy: *'Blush' Reinvents Love* in: La Libre Belgique 2002.09.26

GOOSSENS, Paul: *Interview with Wim Vandekeybus on the occasion of the première of "Mountains Made of Barking"* in: Knack Magazine, 1994.05. 21

HEIGHWAY, Anna: *Understanding The "Dance" In Radical Screendance* in: KAPPENBERG, Claudia – ROSENBERG, Douglas (szerk.): International Journal of Screendance Vol 4 (2014.)

KAPPENBERG, Claudia: *Does Screendance need to look like dance?* in: American Dance Festival, 'Screendance State of the Art 2', North Carolina, Duke University, 2008.

KAPPENBERG, Claudia: *The Politics of Discourse in Hybrid Art Forms* in: Franck BOULÈGUE – Marisa C. HAYES (szerk.): Art in Motion. Current Research in Screendance / Art en mouvement. Recherches actuelles en ciné-danse Newcastle upon Tyne, Cambridge Scholars Publishing, 2015. 21-29.

KOVGAN, Alla: *Choreography: At the Crossroads of Cinema and Dance* in: Jessica VOKOUN (szerk.): Screendance: The State of the Art Proceedings Durham, American Dance Festival, 2006. 49-51.

MACKRELL, Judith: *Underwater group therapy: Judith Mackrell reviews DV8's Strange Fruit at the Riverside Studios* in: Independent 1992.08.01.

MARKS, Victoria: *Dancing the Space Between. Choreo-Portaits and Action Conversations* in: Contact Quaterly dance & improvisation journal vol. 39 No. 1 Winter/Spring 2014. 30-34

MASSUMI, Brian: *Parables for the Virtual. Movement, Affect, Sensation* Duke Durham, London University Press, 2002.

VON REPPERT-BISMARCK, Juliane: *Vandekeybus's Blush Culls Sources Old and New To Test Emotional Limits* in: Wall Street Journal (A bibliográfiai adatok hiányosak. A szöveget a Társulat weboldalának sajtómappájából vettem.)

ROSENBERG, Douglas: *Essay on Screen Dance* in: Dance For the Camera Symposium, Madison, Wisconsin, USA 2000.

ROSENBERG, Douglas (szerk.): *The Oxford Handbook of Screendance Studies* New York, Oxford University Press, 2016.

TOMASOVIC, Dick: *Thierry De Mey* in: AUBENAS, Jacqueline (szerk.): Filmer la Danse, Brüsszel, La Renaissance du livre, 2007. 230

WALON, Sophie: *Poetic Phenomenology in Thierry De Mey's Screendances: Open Corporealities, Responsive Spaces, and Embodied Experiences* in: KAPPENBERG, Claudia – ROSENBERG, Douglas

(szerk.): The International Journal of Screendance, Fall 2014 – Volume 4, Practice (into) Theory, Madison, Parallel Press, 2014.

WALON, Sophie: *Screendance Sensations: Multy-sensory Experiences in Thierry De Mey's Screendance* in: BOULÈGUE, Franck –HAYES, Marisa C. (szerk.): Art in Motion. Current Research in Screendance / Art en mouvement. Recherches actuelles en ciné-danse Newcastle upon Tyne, Cambridge Scholars Publishing, 2015. 2-10.

Egyéb információk:

- Előzmények, kontextus

A „táncfilm" (screendance, dancefilm, dance for camera, dance on camera etc.) világszerte régóta és jelenleg is egy igen széles, sokszínű, még mindig virágzó szelete a mozgóképkultúrának, noha éppúgy, mint bármely kulturális/művészeti területen, itt is megfigyelhető az erős kommercializálódás, popularizálódás – vannak fesztiválok, stúdiók, műhelyek, amelyek ipari mennyiségben ontják magukból az egy kaptafára gyártott szép, ámde üres műveket. Az „A" kategóriás táncfilm fesztiválok éves programjai jó ideje ritkán kínálnak üde meglepetéseket a látogatók számára, s éppúgy végigfutnak rajtuk kortárs kultúránk divathullámai –jelenleg talán éppen a mesterséges intelligencia a leginkább szembeszökő-, mint a filmszakmának, a képzőművészetnek vagy a táncnak, a színháznak a meghatározó, mértékadó platformjain.

Ilyen hullám volt úgy tíz éve annak a felfedezése, hogy nem csak emberi testek koreografikus mozgását rögzítheti egy táncfilm, hanem élettelen tárgyakét, épített objektumokét is. Ez egyrészt az ún. „montázsfilm" vagy absztrakt film, másrészt az animáció irányába is elmozdította, nyitotta –ha úgy tetszik- a táncfilmes kánont.
Hasonló jelenség volt pár éve a dokumentumfilmek megjelenése a szemlék programjaiban. Sok helyen külön szekciót szántak az olyan hosszabb filmeknek, amelyek dokumentarista módszerekkel vagy portré formájában mutatnak be egy koreográfust vagy társulatot, esetleg egy darab készülésének folyamatát.

A nem moziteremben, nagyvásznon, hanem galériatérben, installációként bemutatott koreografikus mozgóképek beemelése a fesztiválok portfóliójába, vagyis a képzőművészeti munkákra irányuló figyelem szintén a kánon gazdagodását implikálhatja. Miközben a lehető legritkábban vesz tudomást arról, hogy ennek a megjelenési formának is komoly hagyománya van, legalább a hatvanas-hetvenes évektől.

A nemzetközi színtéren mindezek a folyamatok más-más intenzitással és motivációkkal mentek és mennek végbe a mai napig, aszerint, hogy az adott kulturális közeg milyen művészettörténeti múlttal rendelkezik. (A 2018-ban publikált doktori értekezésemben négy különböző európai táncfilm- történeti hátteret vizsgáltam – a hollandot, a poszt-jugoszláv szlovént, a britet és a belgát. Történetileg mindegyik valamelyest másként viszonyul a mozitermi „big screenre", a televízió „small screenjére" vagy a képzőművészeti galéria „multi screenjére" létrehozott koreografikus művekhez.)

Bizonyosan vannak a világnak dinamikusabb és statikusabb, sőt talán passzívabb régiói a táncfilm, mint művészeti irányzat, mint diszciplína tekintetében. És az is jól látható, hogy nem mindig és nem feltétlenül ott születnek a legizgalmasabb, legeredetibb művek, ahol ez a dinamizmus magától értődően képes befogadni azokat.

A kurzus során igyekszünk szisztematikusan, ugyanakkor változatosan közelíteni a koreografikus mozgóképekhez.

Bármilyen más információ, amely elősegíti a diákok számára a kurzus megismerését.

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín:

Egyéni konzultáció lehetséges, előzetes e-mailes egyeztetés szerint.